

دكتور لعل زاد

لندن، ۱۰ جون ۲۰۲۰

منشای کردی بعضی قبایل افغان

=====

(موضوعی برای پژوهش گران مسایل تاریخی کشور)

مورخان و دانشمندان زیادی با اثر گرانسنگ تاریخنامه هرات سیفی هروی (۱۳۲۱) آشنا اند. در این اثر افزود بر اینکه واژه «افغانستان» بار اول استفاده شده و موقعیت و حدود آن آشکار می شود (این واژه حدود ۵۰ بار استفاده شده است)، موجودیت تعداد زیاد «کرد» ها در کوههای سلیمان و حاکمیت آنها بالای افغان ها نیز برملا می شود.

در سال ۶۴۵ / ۱۲۴۷ ملک شمس الدین موسس سلسله آل کرت هرات پیش منکو خان به ترکستان می رود. بادشاه منکو خان به پاس خدمات او ممالک زیر را (از دریای آمو تا دریای سند) برای او یرلیغ می دهد: «به ملکی شهر هرات، حمیت عن الآفات و توابع او چون جام و باخزر و کوسویه و خره و فوشنج و آزاب و تولک و غور و فیروزکوه و غرجستان و مرغاب و فاریاب و مرجق تا آب آموی و اسفزار و فراه و سجستان و تکیناباد و کابل و تیراه و بستستان و افغانستان تا شط سند و حد هند» (نقشه ۱ دیده شود)!

ملک شمس الدین به سوی افغانستان لشکرکشی کرده و در ۶۵۰ / ۱۲۵۲ جاهو را نزد ملک های افغانستان به مستنگ {شهری در جنوب کویت، نقشه ۲ دیده شود} مرکز افغانستان می فرستد. او در مستنگ مورد پذیرایی ملک شاهنشاه، بهرام شاه (پسر شاهنشاه) و میرانشاه (داماد شاهنشاه) قرار می گیرد که همه «کرد» بودند و تمام ممالک افغانستان در تحت تصرف آنها بود. در ۱۶۵۱ / ۱۲۵۳ ملک تاج الدین کرد (زعیم و ملک مستنگ) برادر میرانشاه کرد با مال و نیروی زیاد تسلیم ملک شمس الدین می شود (در مخالفت با برادر خود میرانشاه کرد که حدود ۵۰ فرسنگ از افغانستان را در اختیار دارد)!

سرانجام ملک شمس الدین در ۶۵۲ / ۱۲۵۴ به مستنگ حمله می کند. شاهنشاه و بهرامشاه که با ۵ هزار مرد جنگی به قلعه خاسک پناه برده بودند، به قتل رسیده و تا ۱۲۵۹ تمام قلعه ها و حصارهای مستحکم افغانان (مانند تیری، خیسار، خاسک، کهیرا، دوکی، ساجی و بهکر) تسخیر شده و میرانشاه سالار **گُرد** نیز به قتل می رسد که ۱۸ سال در افغانستان و حدود هندوستان لشکرکشی کرده و قلعه های زیادی بدست آورده بود. به این ترتیب، قلمرو آل کرت (۱۲۴۴ – ۱۳۸۳) از دریای آمو تا دریای سند گسترش می یابد.

+ + +

پرسش های اساسی اینجاست: این گُرد ها از کدام زمان و چگونه در کوههای سلیمان ساکن و با افغان ها یکجا شدند؟ این گُرد ها چگونه به حاکمیت افغان ها رسیدند {چون اوغان ها ادعا دارند که هرگز زیر حاکمیت غیراوغان ها نبوده اند (باوجود حاکمیت صفویان و مغولان هند)}؟ آیا گُرد های آنروزی منشای کدام یک از قبایل امروزی افغان ها اند؟

ذکر سی و یکم در فرستادن ملک شمس الدین جاهو را به افغانستان

چون [۱۹۸] جاهو و جمال الدین حسن علمدار به افغانستان درآمدند، به هر موضع که رسیدند حاکم آن مقام به سلام ایشان آمد و در رضاجویی ایشان اجتهاد تمام به جای آورد. چون به مُسْتَنگ^۱ رسیدند ملک شاهنشاه و بهرامشاه که هر دو سید و کرد بودند و شاهنشاه پدر بود و بهرامشاه پسر، ملک میرانشاه داماد شاهنشاه و تمامت ممالک افغانستان در تحت تصرف ایشان بود

چون به حدود مستنگ رسید قرب [۲۰۰] پنج هزار مرد افغانی به رسم خدمت و ملازمت بر درگاه عالی پناه او جمع شدند. [ملک تاج الدین] گُرد که زعیم و ملک اهل مستنگ بود با مال بسیار به خدمت او آمد،

چون شهر سنه احدی و خمسین و ستمائه [= ۶۵۱] درآمد، درین سال ملک تاج الدین گُرد به خدمت ملک اسلام شمس الحق والدین گُرت آمد. و راوی چنین تقریر کرد که ملک تاج الدین گُرد برادر میرانشاه گُرد بود و به سأل ازو کهتر، و مردی بغایت تقی و نقی و سخی و دلیر و مبارز و در کل ممالک افغانستان و هند به مردی و دلاوری و کرم معروف و مشهور. و ملک میرانشاه قرب پنجاه فرسنگ از افغانستان در تصرف داشت

تاریخنامه هرات

تألیف
سین بن محمد بن یسویب البرزوی
تصحیح
غلامرضا طباطبائی بید

ذکر بیست و ششم در رفتن ملک شمس الدین پیش منکوخان و مراجعت او

چون شهر سنه خمس و اربعین و ستمائه [= ۶۴۵] درآمد، درین سال ملک اسلام شمس الحق والدین گُرت به ترکستان رفت.

ممالک آل کرت

[به] ملکی شهر هرات، حمیت عن الآفات، و توابع او چون جام و باخرز* و کوسوبه و خره^۱ و فوشنج و آزاب و تولک و غور^۲ و فیروزکوه و غرجستان و مرغاب^۳ و فاریاب و مرجق^۴ تا آب آموی^۵ و اسفزار^۶ و فراه و سجستان و تکینباد^۷ و کابل و تیراه^۸ و بستستان و افغانستان تا شط سند و حد [۱۷۰] هند

قابل ذکر است که واژه «مملکت» در درازنای تاریخ به معنای «منطقه» یا «ولایت» بوده و از اواخر سده ۱۹ بیعد، معادل با واژه «کشور» شده است (مانند کاربرد ممالک افغانستان در این اثر و یا ممالک محروسه ایران و غیره در سایر آثار).

